

Hol tart ma a zenekari muzsikusképzése Magyarországon? (6)

A 2013-ban elkezdett, hat részes cikksorozatunkban nagy zenekari és pedagógiai tapasztalattal rendelkező neves művészeket kérdeztünk a magyarországi muzsikusképzés helyzetéről. Mielőtt megismerheti az Olvasó a „másik oldal” vagyis a magyar zeneoktatás csúcsát képező intézmény rektorának, dr. Vigh Andreának a kérdésről alkotott véleményét, röviden idézzük az eddig elhangzottak lényegét:

KELLER ANDRÁS:

„Az egyik legnagyobb ellentmondást egyébként abban látom, hogy kiváló hegedűsök, akik képesek virtuózan megszólaltatni a repertoár legnebezebb szólódarabjait, nem tudnak eljátszani egy kétütemes frázist Haydnitől. Ráadásul nem zenei, hanem kifejezetten hangszertechnikai okok miatt, mivel a vonókezelésben nem azt tanították meg nekik, ami ehhez szükséges.”

FALVAY ATTILA:

„Ritkán találkoztam olyan helyzettel, hogy a jelentkező, tekintettel arra, hogy zenekari állásra pályázik, a zenekari anyagokkal legalább olyan körültekintően és gondosan foglalkozott volna, mint a versenyművel...Úgy látom, hogy nem csak a Zeneakadémián, hanem már a Konzervatóriumban is elsősorban szólistaképzés folyik. Olyan ez, mintha csak űrbajósokat képeznénk. De hány pilótából lesz végül űrbajós?”

TAKÁCS-NAGY GÁBOR:

„Már a konzíkokban el kellene – és el is kell – kezdeni a magasrendű zenekari játékokra való nevelést. Ez által nemcsak még jobb zenekaraink lesznek, de sokkal kevesebb frusztrált zenekari zenész és karmester – és a zeneszerző-társadalom és a közönség járna a legjobban.”

BARÁTI KRISTÓF:

„Problémát jelent, hogy a vonósok szólista repertoárt gyakorolnak; hogy a kamarazenei képzés mennyire mellékes szerepet játszik, és az is, hogy a tanárok többsége nem rendelkezik valódi zenekari tapasztalattal... Amerikában már a képzés során az összes nehez állást ki-gyakorolják, s ezért aztán a próbák alatt mindig mindenki felkészült. Ott még egy gyengébb képességű hegedűs is sokkal felkészültebb, mint itthon a nagy átlag. Nálunk – kis túlzással – a diploma után kezdenek a zenészek arról tájékozódni, hogy mik a próba-játék-anyagok.”

BÉNYI TIBOR

„Támogassuk az egyetemek és zenekarok összehangolt munkáját nagy tapasztalattal rendelkező vezető zenekari zenészek együttműködésével.”

„Az életrevalók nevelése”

Beszélgetés dr. Vigh Andreával, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektorával

I A Zenekar egy éven át közölt interjú-sorozatot a magyarországi zenekari muzsikusképzés helyzetéről. E beszélgetésekben elhangzott, hogy a magyarországi hangszeres pedagógia – nemcsak felső-, de középfokon is – szólista-centrikus. Hogyan vélekedik erről?

–Több mint huszonöt éve tanítok magam is, és megfordultam a zeneoktatás valamennyi szintjén: tanítottam alapfokon zeneiskolában, középfokon a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában, és felsőfokon tizenhét év óta tanítok itt, a Zeneakadémián. Tapasztalatom szerint nagyon fontos a zenei tevékenységek harmonikus egysége. Úgy érzem tehát, hogy eleve téves megközelítés, amikor élesen el akarjuk különíteni, hogy ez a muzsikusképzés, a másik meg zenekari zenész. Egy zenekari közösség olyan erős, mint a leggyengébb

láncszeme. Ahhoz, hogy valaki a zenekari szólómat jól lejátssza, sokszor szükség van arra a tudásra is, amely egy versenymű megszólaltatásához kell. Amikor megadjuk a lehetőségét annak, hogy egy leendő muzsikusképzés egy hangszerrel a legmagasabb technikai szinten sajátítsa el, ugyanakkor a választás lehetőségét is fel kell kínálnunk számára, és már az alapoktól kezdve kell olyan képzést biztosítanunk, amely a közösségi muzsikálást megtanítja. Gyakorlatilag a kamarazeneből kiindulva lehet jó zenekari muzsikussá válni. A zenekari zenélés szakma, amelynek megvan a maga sok-sok fortély – ezeket azonban csak élő helyzetekben lehet igazán megismerni. Ha kinevezek egy órát zenekari szólámszeretnek, amelynek keretén belül az adott hangszer nehéz zenekari állásait és szólóit megtanítjuk a növendéknek, az még semmire sem garancia.

Mert ha ez az egyébként kiváló növendék ezeken az órákon mindent elsajátít, és utána beültetem őt egy zenekarba – ott hal meg. Nem biztos, hogy azt a magas színvonalat, amelyet a tanteremben produkálni képes, a zenekarban is hozni tudja. A szólista-felkészültség többletének tehát akkor is meg kell lennie, ha valaki zenekari muzsikusként készül. Mert ha megvan egy sokkal magasabb szint, akkor a zenekari követelményeket már könnyedebben tudja teljesíteni. Inkább képes lesz koncentrálni az együttes játék kívánalmaira.

I Hol kell mindezt elkezdeni?

– Alighanem a zeneovi körtáncos, tapsikolós játékaiknál. Én magam zenei óvodába jártam, és állítom, hogy ott kezdődik annak megtanulása, hogyan kell együtt lépni, tapsolni, megszólalni a többiekkel. Hogy itt és

így lehet legjobban elsajátítani az alapokat, abban a magam részéről egészen biztos vagyok. Az, hogy ma a zenekari muzsikálás színvonalát és a zenekari muzsikusképzést bíráló érzi, erősen összefügg azzal, hogy a zeneoktatás működése elé az utolsó húsz év súlyos akadályokat gördített. Régen sok minden magától értetődő természetességgel működött, ma azonban mi is tapasztaljuk a felvételikén, hogy a növendékek már nem azokkal az alapokkal érkeznek hozzánk, amelyekkel mások jöttek korábban. Alacsonyabb a felkészültségük, mint amilyen akkor volt, amikor én voltam diák. Az én tanulóveim idején még adott volt egy teljes vertikum: zeneóvoda, zenei tagozatos általános iskola, a zeneiskolák nagyon erős és hatékony rendszere (amely alapjaiban ma is megvan, de meg kellene erősíteni), és az, hogy a zenei szakközépiskolák, ha nem is voltak jelen olyan nagy számban, mint ma, sokkal erősebb szűrőt állítottak a növendékek elé, és ennek eredményeképpen sokkal magasabb színvonalat lehetett elérni. Úgy gondolom, ezek a sarokkövek. Annak megítélésakor, hogy ma a zenekari muzsikálás terén mi tapasztalható Magyarországon, azokat a koncerttapasztalataimat is mozgósítanám, amelyeket naponta szerzek különböző termekben – az Operában, a Műpában vagy éppen a Zeneakadémia Nagytermében –, és azt kell mondanom: ma is szép számmal hallhatók Budapesten világszínvonalú produkciók, magyar muzsikusoktól. Kétségbeesni tehát nem kell, viszont egyértelmű, hogy alapvetően az oktatást kellene megtámogatni, mert ott most határozottan elindult egy romboló folyamat. Ezt mi magunk is intenzíven érezzük.

■ *Mi a Zeneakadémia válasza erre a folyamatra?*

– A Zeneakadémia gyakorlóiskolája a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnázium. Az igazgató úrral, dr. Benkő Szabolccsal néhány éve nagyon harmonikus együttműködés jött létre. Nyilván nem lehet pár nap alatt nyarat csinálni, de elindultunk egy olyan irányba, amely mindenképpen a magasabb nívót szorgalmazza, erőteljesen megtámogatva a kamarazenei oktatást és a zenekari muzsikusképzést, nem figyelmen kívül hagyva és nem adva fel azt a nagyon magas technikai követelményrendszert képviselő hangszeres főtárgy-oktatást sem – nevezük szólístaképzésnek? –, amelyre továbbra is szükség van. Úgyis magától ki fog választódní az az egy-két muzsikussal, akiből Baráti Kristóf vagy Kelemen Barnabás lesz. De hogy

ennyire nem vagyunk tehetségek híján, annak illusztrálására elmondhatom, hogy még mindig a Zeneakadémia és a Bartók konzi növendékei nyerik a legtöbb hazai és külföldi versenyt. Ha megnézzük a kimutatókat arról, hány nemzetközi versenyen indulnak a hallgatóink, és hány díjat hoznak el, büszkén megállapítható, hogy tartjuk a szintet. A Zeneakadémia maximálisan teljesíti a rá korábban is jellemző nemzetközi sztenderdet.

■ *Mi jellemezte a Zeneakadémiát a zenekari muzsikusképzése terén a múltban?*

– A régi és a mai képzés között a legfontosabb különbség, hogy régen egy osztatlan ötéves képzési folyamatban gondolkodtunk, kicsit más tantárgyakkal (ezt persze nem a zenei tantárgyakra értem), mindenestre egyetlen megszakítatlan, nagy ívet alkotott ez a folyamat. Amióta a bolognai rendszer érvényesül, nálunk is osztott képzés zajlik. Ez kicsit megrázta az oktatás szerkezetét, befolyásolta mennyiségét és minőségét. Átalakult a tanárképzés rendje is: a tanárképzés szerintem döntő fontosságú, hiszen ettől függ, kik fognak a jövőben embereket nevelni. Ma sokkal erősebb pedagógiai képzést kapnak a növendékek. Ez nehezen teljesíthető egy lépcsőben. Ma három év alapképzés (bachelor) után két év master-képzés következik, és erre épül egy egyéves, hatvankredites tanári masterképzés. Utóbbi egy évbe sűrítve tartalmazza mindazt, amit a növendékeknek a tanári munkából el kell sajátítaniuk. Mi ezt úgy próbáljuk megkönnyíteni, hogy megajánlunk a hallgatóknak master-képzésben előre felvehető tantárgyakat azért, hogy ne egy év alatt kelljen azt a töménytelen mennyiséget teljesíteniük, amely szinte befogadhatatlan. Így kreditávitellel, teljesen szabályosan megoldhatunk bizonyos tehermentesítést. Viszont háromévi munkánk gyümölcseként újra létezik 4+1 és 5+1 éves osztatlan tanárképzés, mely az elméleti szakok tekintetében kétszakos. Ilyen például a karvezetés és az egyházzene, melyek párosíthatók az ének-zenetanár szakkal. Annak, hogy osztott képzésre kellett áttérnünk, mint a legtöbb újdonságnak, megvan a maga pozitív és negatív oldala. Így kompatibilisek vagyunk az egyéb európai vagy tengerentúli képzési szisztémákkal, vagyis a hallgatóink sokkal mozgékonyabbak lehetnek, világot láthatnak, ami segíti a nyelvtanulást, a szélesebb látókör kialakulását. Megtapasztalhatják, hogy más országokban milyen a zenei gyakorlat. Egyáltalán: a zenei életpálya szempontjából a bolognai rendszerű osztott

képzés kedvezőbb. Negatívuma az, hogy nem gondolkodhatunk egyetlen nagy ívben, megbontja a képzést is, és a folyamat nem tud olyan töretlenül felépülni, ahogyan korábban tudott, és ahogyan legalábbis hangszeres szempontból – és a zenekari gyakorlat szempontjából – mindenképpen épülnie kellene. Az én időmben két zenekar működött a Zeneakadémián: voltak egyfelől a „kicsik”, az elsőtől a harmadik, legfeljebb a negyedik évfolyamig. Ez volt az „alap-zenekarozás”. És volt egy fejlettebb változat: ez az együttes negyed- és ötödévesekből állt, és a két zenekar párhuzamosan dolgozott, időnként felléptek, de mindenképpen volt egy folyamatos munka. Ez egy „erős vár” volt, amelyet nagyon intenzív kamarazene-oktatás erősített tovább.

■ *És mi jellemzi a mostani helyzetet?*

– Az osztoztatás bizonyos kiszámíthatatlanságot is jelent. Ezt úgy kell érteni, hogy a hallgatóknak több lehetőségük van, részt vehetnek különböző ösztöndíjpályázatokon, sokkal mobilisabbak, módjuk van arra, hogy megszakítsák a tanulmányaikat. Ez persze pozitívum, de megvan az árnyoldala is, hiszen nem tudhatjuk, hogy a BA diploma után nálunk folytatják-e a tanulmányukat, számíthatunk-e rájuk a zenekari munkában. Az osztoztatás tehát magával hozta ezt a hektikusságot is. Nem tudjuk úgy felépíteni a növendékeink zenekari tanulmányait, mint régen, az osztatlan ötéves rendszerben. Nem akarhatjuk őket idekötni, hiszen nyilván ez sem lenne jó, de kétségtelen, hogy mindezt maga a képzés sínyli meg.

■ *Mi jellemző a számok alapján? Marad vagy megy a többség?*

– Nagyon sokan, szinte száz százalékban folytatják nálunk a tanulmányaikat masterképzés keretében. Igen ám, de közben az ösztöndíjak, amelyek egy-egy évre beékelődnek a képzési folyamatba, megszakítják a folyamatot, és ez idő alatt nem tudunk az adott növendékre számítani. Gondoljunk bele gyakorlatiasan: ha ez a folyamat egy zenekar fúvós részlegét érinti – akkor milyen munkáról is beszélünk tulajdonképpen? Mert a vonósok esetében ez a fluktuáció még hagyján – bár ott sem kedvező –, de a fúvósoknál, ahol olykor még a második vagy harmadik szólam is szólista?... Természetesen szeretném a hallgatók mozgá szabadságát a továbbiakban is biztosítani, de azért ez így nehéz. Ilyen szempontból annak idején az én generációmnak egy folyamatosabb és megalapozottabb képzési lehetősége jutott – igaz, nem tudtunk annyit

mozogni, külföldre menni a tanulmányaink idején. Mindenben rejlik tehát jó is meg rossz is – ezzel együtt kell élnünk.

■ Mi az Ön rektori válasza erre a helyzetre?

– Megpróbálunk egy új szisztémát kialakítani. Adunk egy általános zenekari képzést, amely egész évben zajlik, heti két alkalommal és egy felépített tanmenettel: egymásra épülő nehézségű stúdiók elsajátítása, ahogy erre szükség van. Ez elkezdődik az első tanulmányi évben, és tart az ötödik évfolyamig, teljesen függetlenül az osztott képzéstől, bolognai rendszertől, BA és MA fokozatoktól.

■ Aki tehát itt marad...

– ...az ezt végig tudja csinálni. Ezen kívül azonban az én elképzelésem az, hogy „lemodellezzük az életet” a hallgatók számára: megteremtjük a lehetőségét annak, hogy ők is érzékeljék, mi is az, amire itt készülnek az öt év során. Ahogy mondani szokás: ne az iskolapadnak, és ne is a tanárnak, hanem a maguk boldogulása érdekében tanuljanak. Létre szeretnénk hozni egy úgynevezett projektzenekart, amely koncertekre áll össze, és a növendékeknek pályázniuk kell, hogy ebbe bekerülhessenek. Ez egy olyan rendszer, mintha a fiatal muzsikusként egy professzionális zenekarban játszana próbajátékot, és azután ott dolgozna. Még nem tudom, sikerül-e majd egy kis „zsebpenzt” is biztosítani számukra, de azon dolgozom, hogy ez is megvalósuljon. Jó lenne, ha lehetne, mert akkor azt is éreznék, hogy a munkának anyagi ellentételezése is van. De az is lehet, hogy kreditáljuk ezt a foglalkozást, és a növendék az által kap „fizetséget” a munkájáért. Egyszóval pályázik a hallgató, kötünk vele egy szerződést, amely szerint arra a produkcióra ilyen és ilyen próbamenetben ezzel és ezzel a karmesterrel készülni fog, végül pedig fellép a koncerten. Ezeket a koncerteket mindenképpen olyan karmesterekkel szeretnénk meghirdetni, akik a legjobbak, világviszonylatban is. Kikre gondolok? Kocsis Zoltánra, tárgyalunk Fischer Ádámmal, Pinchas Steinberggel, Kobajasi fog jönni hozzánk – tehát valóban a „top” kategória, hogy a gyerekeket elragadja az érzélem, az indulat, s olyan impulzus érje, mint amikor tűzbe tartok egy gyufát, és az lángra lobban.

■ A projektzenekar független lesz a zenekari gyakorlattól, vagy helyettesíteni fogja?

– Nem helyettesítheti, mert az általános zenekari képzés – nevezzük „B” zenekarnak – közben menetrendszerűen zajlik tovább.

Akik a projektzenekarba sikerrel pályáznak, bekerülhetnek egy kivételes művészi helyzetbe, a képességeik okán. Elkötelezik magukat, és helyt kell állniuk. Itt nem lehet megvalósítani azt a lehetőséget, amely a kreditrendszerben adott: ha valaki nem abban a félévben teljesíti az adott tantárgyat, akkor azt az egyetemnek el kell fogadnia. Itt ilyen lehetőség nem lesz. Ez a terv ilyen szempontból is az életet fogja modellezni. Ezeket a koncerteket a Zeneakadémia bérletben meg szeretné hirdetni, hogy növendékeink a produkciókkal a nagyközönség elé léphessenek.

■ Összefügg ez azzal, hogy ősz óta a Zeneakadémia koncertintézmény is?

– Ezt a tervet akkor is megvalósítanám, ha nem lenne ez az új helyzet, amely körülvesz bennünket, mert azt gondolom, hogy ez egyrészt az életre való nevelés, másrészt „az életrevalók nevelése”. Ez szerintem nagyon-nagyon fontos. Aki itt nem tud megfelelni, az később egy magasabb kategóriájú zenekarba sem aspirálhat. Nemcsak hogy nem vennék föl, de még a próbajátékra sem mehetne el. Úgy gondolom, hogy válaszul a mai kihívásokra, a Zeneakadémiának, mint csúcshintézménynek, ezt is nyújtania kell.

■ Akik a projekteken részt vesznek, attól még játszanak majd a „B” zenekarban is?

– Igen. Nekünk ezt többször kell majd nyújtaniunk, válaszként arra a kérdésre, mi az, hogy zenekari muzsikusként, mi az, hogy zenekari képzés, és válaszként arra az állításra, hogy a bolognai szisztémán belül – mert ezt gyakran hallom így: – most „rosszszabb” a képzés. Nem „rosszabb”: egyszerűen más. És nyilvánvalóan, éppen az osztozottság miatt, nem tud pontosan úgy megfelelni a korábbi elvárásainknak, mint az öt éves, osztatlan, egyívű képzés. És most nem is beszéltem arról, milyen más volt a szemlélet harminc évvel ezelőtt, amikor még egy más társadalmi rendszerben, más politikai környezetben éltünk. Azért az egy merőben más világ volt '89 előtt.

■ Abány projekt, annyi koncert és annyi zenekar lesz?

– Igen. Minden egyes produkcióra külön kell majd pályázni, hiszen minden egyes produkciót más karmester tanít be és vezényel majd. Az, hogy mi ezt összerakjuk egy bérletbe, a koncertlátogató kényelmét kívánja szolgálni, az ő választási lehetőségeit gazdagítja.

■ Egy tanéven belül bány projektet hallgatbatunk meg mi, a Zeneakadémia koncertlátogatói?

– Amikor egy új dolgot elindít az ember, egyelőre óvatos. Nem szeretném a projekt-koncerteket dömpingszerűen beindítani, hiszen a gyerekek terhelhetőségét is fel kell mérnünk, és nem akarjuk őket olyan feladatok elé állítani, amelyek teljesíthetetlenek. A Zeneakadémián ugyanis rengetegféle program van: a mesterkurzusoktól kezdve a külföldi utazásokon át a különféle nagyobb kamaraprodukciónak, versenyekre való felkészülésnek. Társintézményekkel szervezett programok is vannak – sorolhatnám. Most, 2014 tavaszán, négy zenekari projekt zajlott egymás mellett. A végén már ott tartottunk, hogy ennyi gyerek az iskolában sincs, nem hogy még válogatni is tudjunk belőlük... Ezért tehát azt gondolom, hogy az első kísérleti évben legbölcsebb félvényként egy-egy projekt-koncertet terveznünk. Ha több is belefér, akkor azt is megpróbáljuk, de az évi kettővel mindenképpen elindulunk. Kocsis Zoltán egyébként már el is vállalta, és egy gyönyörű romantikus esttel lép majd közönség elé az iskola zenekara élén. A másik Kobajasi mester, aki szintén biztosra mondta az igent. Az egyik koncert novemberben lesz, a másik májusban. Kobajasi Beethovent, illetve klasszikus műsort vezényel – tehát arra is igyekszünk figyelni, hogy a stílusok kiegészítsék egymást.

■ Azt hiszem, ebben az interjúban arról is mindenképpen érdemes szót ejtenünk, hogy a Concerto Budapest a Zeneakadémia rezidens zenekara. Mit jelent ez a gyakorlatban?

– Most látszik megvalósulni a Concerto Budapest rezidens zenekari szerepe. Korábban is mindig szó volt róla, de hogy ez milyen formában realizálódjék, eddig nem volt tisztázott. Most viszont a fenntartónk határozottan felvállalta, hogy biztosítja azt a forrást, amelynek segítségével ezt a tervet meg lehet valósítani. A Zeneakadémiának az oktatáshoz kapcsolódó vizsgakoncertjeiben nyújt majd segítséget a Concerto Budapest – gondolok itt az operavizsgákra, áriavizsgákra, karmestervizsgákra, zenészerzés-vizsgákra –, tehát rengeteg feladat lesz. A zenekarnak azok a sorozatai is, amelyek a Zeneakadémia Nagytermében valósulnak meg, szintén a rezidensi tevékenység részei lesznek.

■ Jelenti-e a rezidens zenekar jelenléte azt is, hogy bizonyos zeneakadémiai növendékek vagy növendékcsoportok alkalmilag, egy-egy hangverseny próbaperiódusára beülnek a Concerto Budapestbe, és ott zenekari gyakorlatot szereznek?

– Ez már régen zajlik, Keller András egyébként itt a házban kamarazenét is tanít, rálátása van a növendékekre, tudja, hogy miből válogathat, és a gyerekek szívesen és szeretettel mennek a Concertóba, mert tudják, hogy jó zenekar, jó szakmai munka folyik ott – tehát ott elsajátíthatják azt a tudást, amelyről korábban ebben a beszélgetésben azt mondtam, hogy csak „helyzetben” megtanulható. Ez a kapcsolat reményeink szerint nagyon jól és kölcsönösségi alapon működhet. Ennek a múltban több formája is ismert volt. Az egyik forma az volt, hogy a zenekar kiségitőként kérte fel a növendékeket, aztán létezett egy olyan forma, amelyet kreditálni tudtunk – például a zeneszerzős növendékeink hangszerelés-tanulmányaihoz szükséges többletmuzsikuskokat Keller tanár úr, velünk előzetesen egyeztetve, a növendékeink közül hívta meg, mi pedig kreditáltuk a szolgálatot a hallgatóknak. Szeretnénk, ha ez a kapcsolat fennmaradna és harmonikusan működne tovább.

■ A „sima” zenekari gyakorlaton milyen munka folyik, milyen vezetéssel?

– A karmesterképzőnk tanárai vezetik ezt a munkát, illetve Ménesi Gergely, aki nem egészen egy éve kapcsolódott be ebbe a munkába. Hétfőn és szerdán, azaz minden héten kétszer úgynevezett „zenekari sávot” hoztunk létre: abban az intervallumban más kötelező tárgy nem oktatható, annak érdekében, hogy minden hallgatónk jelen lehessen a zenekari gyakorlaton. Ez kettőtől ötig tart, egy szisztematikusan felépített rendszerben. A klasszikus repertoárral kezdik, abban seregnyi fontos tudnivalót elsajátítanak, együtt játékok, vonókezelés stb., és azután fokozatosan épül ki a repertoár a 20. századig. Ezen kívül Vashegyi György tanár úr vezetésével minden tanévben egyszer megvalósul egy projekt, amely a régizene oktatásával foglalkozik, és a teljes Zeneakadémiát fogja át, tehát nemcsak a hangszeres zenekari képzésre terjed ki, hanem az énekesekre és a kórusra is. Terveink között szerepel – az önálló régizene tanszékünk működésétől függetlenül – a régizene alapszinten való, kötelező oktatása is.

■ Jól sejtem, hogy itt nem az autentikus hangszer lesz a döntő, hanem a szemlélet?

– Mindenképpen a gondolkodásmód a fő. Persze az is jó lenne, ha a hegedűsök vagy a fúvósok olykor egy-egy régi hangszert is kézbe vehetnének, de ezt anyagi okokból egyelőre nem tudjuk megvalósítani. A

szemlélet megismerését, az erre vonatkozó tudás megszerzését azonban igen.

■ Mi a véleménye arról az elképzelésről, hogy a hangszeres főtárgy órákba is érdemes beiktatni a zenekari szólamokkal való foglalkozást?

– Mi ezen a téren már egy kicsit előbbre tartunk, erre ugyanis külön tantárgyunk van. Úgy építettük fel az oktatásunkat a bolognai rendszerben, hogy a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen heti két egész óra főtárgy-oktatás zajlik, ehhez heti egy óra zenekari szólamismeret csatlakozik...

■ ... ez csoportos szólampróbát jelent, vagy egyénileg foglalkoznak a növendékekkel?

– Ez hangszerektől is függ. Vonósok esetében jó, ha többen is részt vesznek a foglalkozáson, és akkor ez egy kis csoportos óra, tehát ott ülnek, mondjuk, nyolcan. A fúvósoknál azonban értelemszerűen nem lehetnek ennyien. Ez mindig testre szabott, de a heti egy óra biztosított. Most azonban e területen is egy újítást szeretnénk bevezetni, szintén a zenekari oktatás megtámogatására, és erről Lakatos György tanár úrral, a fúvós tanszék jelenlegi vezetőjével is tárgyalunk. Beépítenénk a tantervbe egy olyan órát, amelynek célja kifejezetten a fúvós szólamok „összefűzése”. Ez intonációs gyakorlat, amely nélkül szintén nincs előrelépés. Egy dolog, ha valaki magányosan tanulmányozza a fuvola-, vagy a fagott-szólamot, de amikor az a nyolc gyerek ott, a kettős fákkal együtt ül, akkor derül ki, hogyan kell egyszerre indítani az akkordokat, úgy intonálva, hogy a harmóniában a szólam a többiekhez igazodjék, és a végeredmény tiszta legyen. Ez hihetetlen jelentőségű előtanulmánya a zenekari munkának, úgyhogy jövőre ezt is bevezetjük. Azt szeretném tehát, hogy a Zeneakadémián zajló zenekari képzés több lábbon álljon, és több oldalról legyen megtámogatva. Ennek érdekében a májusi szenátusi üléseken órahálót is módosítunk.

■ A Zenekar interjúorozatában a nyilatkozók kivétel nélkül egyetértettek abban, hogy a jó zenekari munka feltétele a kamarazenei szemlélet, illetve abban, hogy valójában maga a zenekari játék is a kamarazene egy fajtája. Befejezésül tehát arra kérem, szóljon néhány szót a Zeneakadémián zajló kamarazene-oktatásról!

– A kamarazene hagyományosan igen erősen jelen van a Zeneakadémia tantervében: az öt év alatt mindvégig kötelező kamarazenét tanulni. Ezen kívül a kamarazene

szabadon választható plusz tantárgyként is felvehető, és az általános kamarazene sáv mellett még vonósnégyes oktatás is működik. Ha valaki szeretne, egy héten akár három vagy négy órát is eltölthet kamarazenéléssel, különböző „csomagokat” véve fel az indexébe. Úgy érzem tehát, hogy a kamarazene a Zeneakadémián nagyon kedvezően van pozicionálva, és kellő mennyiségű időt lehet rá fordítani. Ensemble is működik az iskolában...

■ ...számomra lelkesítő élmény volt novemberben Rácz Zoltán vezényletével A Zeneakadémia Kortárs Zenei Együttesének játéka Steve Reich szerzői estjén. Ennek is van jövője?

– Rácz Zoltán tanár úrral azt beszéltem meg, hogy évente egy nagyobb produkciót mutat majd be A Zeneakadémia Kortárs Zenei Együttese.

■ A kamarazenei tanszéken zajló munkában dolgozó csoportok szintén bekerülnek a Zeneakadémia koncertkinálataiba?

– Természetesen, sőt nem csak a miénkbe, mert rengeteg kamarazenei produkciót kérnek tőlünk különböző külső eseményekre – olyannyira így van ez, hogy lassan már nem tudunk eleget tenni a kéréseknek, annyi van belőlük, és olyan keresettek a növendékeink kamarazenei formációi. Emellett rengeteg kamarazenei versenyen indulnak – tegyük hozzá: ezeket rendszerint meg is nyerik. Nagy büszkeség ez nekünk! És persze weineri hagyomány. Tradicionálisan a kamarazene tanszék tanárai elsősorban a zongorás–vonós kamarazeneből építkeznek. Ha fúvós csatlakozik, akkor előfordul, hogy a fúvós tanszékről „tanít át” tanár, segítve a munkát, vagy egy billentyűs tanár tanítja a csoportot – de mindenképpen az együttműködés a döntő. A tisztán fúvós kamarazene – fúvósötös, fúvós együttes – a fúvósokhoz van pozicionálva, de hát ez értelemszerű is, hiszen ők értenek ehhez leginkább: Hóna Gusztáv tanár úr, Balogh Sándor tanár úr – és persze más neveket is sorolhatnék. Ők foglalkoznak a tisztán fúvós együttesekkel. De a kamarazeneben minden összeállítás előfordul. Minden területen olyan kollégák állnak rendelkezésünkre, akik egész életükben ezt művelték, és kellő pódiumgyakorlattal is rendelkeznek. Most úgy hívjuk ezt a csoportosulást, hogy Kamarazenei Műhely, és a vezetője Keller András tanár úr.

Csengery Kristóf